

Socialni dialog ni cilj sam po sebi

Iz predstavitev je bilo mogoče razbrati naslednje sporočilo: vlada želi imeti ESS kot osrednje mesto usklajevanja vprašanj, ki zadevajo svet dela, socialno politiko in gospodarski razvoj. Predsednik ZSSS **Andrej Zorko** je po seji povedal: »V razpravi so ministri predstavili tudi vrsto konkretnih nalog, ki nas čakajo že v prihodnjih mesecih. Med njimi so implementacija več evropskih direktiv, priprava rebalansa državnega proračuna ter proračunov za leti 2027 in 2028, spremembe na področju dolgotrajne oskrbe, osebne asistencije in socialnih transferjev, prenova plačnega sistema v javnem sektorju, digitalizacija javne uprave, ukrepi na področju zaposlovanja tujcev ter priprava sprememb v zdravstvu in izobraževanju. Pomembna napoved je bila tudi oblikovanje pogajalske skupine ESS za obravnavo zakona o nacionalnem demografskem skladu ter podaljšanje javne razprave. O tem je ESS tudi sprejel ustrezen sklep. Na področju dela je minister

za gospodarstvo, delo in šport poudaril predvsem iskanje ravnotežja med varnostjo in prožnostjo zaposlovanja, večjo aktivacijo domače delovne sile, razvoj vajeništva in prekvalifikacij ter odločno ukrepanje proti nezakonitim oblikam prekarnega dela. Ob tem je zagotovil, da vlada konkurenčnosti ne bo gradila na račun delavskih pravic.«

Pomembne napovedi so prišle tudi iz drugih resorjev. Ministrstvo za finance je predstavilo pripravo rebalansa proračuna ter proračunov za leti 2027 in 2028, pri tem pa smo ministra opozorili, da je obravnavo proračuna predmet ESS, izpostavlja Zorko.

Ministrstvo za javno upravo je napovedalo pripravo izhodišč za prenovu plačnega sistema javnega sektorja v sodelovanju s socialnimi partnerji. Ministrstva za zdravje, izobraževanje ter za demografijo, družino in socialne zadeve pa so predstavila načrtovane spremembe na področjih dolgotrajne oskrbe, osebne asistencije, social-

Sredi poletja se je v novi sestavi sestel ekonomsko-socialni svet (ESS). Seja ni bila namenjena sprejemanju odločitev, temveč predstavitvi usmeritev nove vlade in njenih zakonodajnih prioritet do konca leta. Za socialne partnerje pa je bila predvsem priložnost, da dobimo odgovor na vprašanje, kakšno vlogo bo imel socialni dialog v novem mandatu, je po seji sporočil predsednik ZSSS **Andrej Zorko**.

ne politike, zdravstva in šolstva. Vsa ministrstva so izrecno poudarila, da bodo socialne partnerje vključevala v nastajanje dokumentov.

Na omenjeni seji je enoletno predsedovanje ESS prevzela sindikalna stran. Sindikalne centrale, članice ESS, so bile enotne, da predsedovanje v tem času prevzame ZSSS oziroma njen predsednik.

»Socialni dialog ni cilj sam po sebi. Njegov namen je, da so odločitve države bolj premišljene, pravičnejše in tudi bolj vzdržne. Prav zato bomo v ZSSS vztrajali, da ESS ostane prostor resničnega usklajevanja interesov in iskanja rešitev. To dolgujemo ljudem, ki jih zastopamo,« je ob prvi seji ESS sporočil predsednik ZSSS.

G. I.

GLOSA
Sindikat kulture in narave Slovenije

Nujni konkretni ukrepi za zaščito jezika in varovanje prevajalskega poklica

Sindikalizirani prevajalci in prevajalke pa obenem vabijo tudi gledalke in gledalce, da se njihovi akciji pridružijo ter podpišejo in delijo peticijo za boljše prevode, saj prevajalci ne smejo postati zgolj dežurni popravljavci strojnih prevodov.

Kakovostna slovenščina namreč v avdiovizualnih vsebinah ni več samoumevna, čeprav so podnapisi za marsikoga prevladujoči vir bralnih vsebin. Naročniki in posredniške agencije prevajalkam in prevajalcem pospešeno vsiljujejo uporabo strojnih prevodov s ciljem kovanja večjih zaslužkov. Delavke in delavci, ki avdiovizualne vsebine prevajajo, delajo v vse slabših pogojih: krajšajo se izved-

beni roki, nižajo se plačila in merila kakovosti. Najhujše pritiske nanje izvaja največja komercialna TV hiša Pro Plus. Tako postajajo le še podplačani lektorji in lektorice nekakovostnih strojno generiranih vsebin, le vprašanje časa pa je, kot navedeno v sindikatu, da bodo iz prevajalskega procesa popolnoma izključeni.

Prevajalke in prevajalci tako opozarjajo, da posledice teh praks ne čutijo le oni, temveč se pospešeno slabša gledalska izkušnja. Vse slabši, dobesedni strojni prevodi otežujejo razumevanje vsebin in siromašijo besedni zaklad. Strojni prevodi zmanjšujejo dostopnost informacij ter dolgoročno šibijo bralno razumevanje, je-

Avdiovizualni prevajalci, združeni v sindikatu Zasuk, s podporo sindikata Glosa, Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije (Sviz), Društva slovenskih filmskih in televizijskih prevajalcev, Društva znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije, Društva slovenskih režiserjev in režiserk, Oddelka za prevajalstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Društva novinarjev Slovenije ter s podporo prof. dr. Kozme Ahačiča, predstojnika Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, so pred kratkim pozvali odločevalce in naročnike avdiovizualnih prevodov, naj se aktivno lotijo problematike hitrega upada kakovosti avdiovizualnih prevodov in sistematičnega razvrednotenja prevajalskega poklica.

zikovni občutek in zmožnost kritičnega vrednotenja informacij. Takšna praksa ni tehnološki napredek, temveč sistematično razvrednotenje prevajalskega poklica in neposredna grožnja kakovosti sloven-

skega jezika v javnem prostoru. Zato od Ministrstva za kulturo, Službe za slovenski jezik in Ministrstva za gospodarstvo, delo in šport ter drugih pristojnih institucij zahtevajo: da pripravijo nacionalno strategijo razvoja slovenskega jezika v dobi umetne inteligence; v sodelovanju s stanovalskimi društvi vzpostavijo jasna merila kakovosti za prevajanje in podnaslavljanje avdiovizualnih vsebin; okrepijo nadzor nad jezikovno kakovostjo vsebin v medijih in na pretočnih platformah; zaščitijo prevajalce in prevajalke pred praksami, ki jih silijo v uporabo neustreznih strojnih prevodov, ter zagotovijo ustrezno vrednotenje dela prevajalcev, lektorjev in drugih jezikovnih strokovnjakov in strokovnjakinj.

Prevajalci in prevajalke, združeni v sindikatu Zasuk, so obenem televizijski hiši Pro Plus in prevajalskim agencijam posla-

Povprečni gledalec na leto prebere več podnapisov kot knjig in časopisov skupaj, za številne je to tudi edini stik z nekoliko kompleksnejšim jezikom.

Podpiši peticijo Za dobre prevode
-> (link v bio)

peticija.online/zadobreprevode

ZASUK

li tudi zahteve za izboljšanje delovnih pogojev in ureditev tarif s kolektivno pogodbo ter zahtevali tudi sestanek v živo. Gledalke in gledalce pa so povabili zraven, naj se pridružijo njihovi akciji, saj so žr-

tve vse slabših prevodov ravno oni. Peticijo z naslovom »Gledalci nismo popraviljalci podnapisov. Zahtevamo boljše prevode!« je sicer mogoče podpisati s skeniranjem spodnje QR-kode.

Na družbenih omrežjih so zagнали tudi hudomušno kampanjo, s pomočjo katere na praktičnih primerih priljubljenih filmov izpostavljajo absurdnosti strojnih prevodov. Najrazličnejše aktivnosti bodo prevajalci in prevajalke v Zasuku izvajali vsaj še jeseni oziroma do izboljšanja položaja, saj so, kot opozarjajo, razmere v panogi zares zaskrbljujoče, jezikovni standardni pa se pospešeno slabšajo.

G. I.

Sindikatu Zasuk je javnost opozoril tudi na razmere, v katerih delajo podnaslovni prevajalci in prevajalke, ki redno ali občasno sodelujejo s Prevajalskim studiem **Milenko Babič** (prej Milenko Babič s. p.), katerega največji naročnik je komercialna televizija Pro Plus. Po njihovih navedbah so pristojni za njihova dosedanja opozorila ostali gluhi, zato so se odločili seznaniti širšo javnost z izkoriščevalskimi praksami in poslovnim modelom studia, ki temelji na prekarizaciji in podplačanosti celotnega poklica.

V sindikatu poudarjajo, da je avdiovizualno prevajanje visoko specializirano delo, ki od prevajalcev zahteva odlične jezikovne kompetence, kulturno razgledanost, tehnično znanje in veliko odgovornosti, zato bi po njihovem mnenju moralo biti plačano tako, da omogoča dostojno preživetje. Opozarjajo, da mora samozaposleni prevajalec iz zasluženega najprej poravnati prispevke za socialno varnost, davke, računovodstvo, bančne in tehnične stroške ter stroške izobraževanja, sam pa si mora kriti tudi dopust, bolniško odsotnost in obdobja brez dela. Šele iz preostanka si lahko pokrije osnovne življenjske stroške, pri čemer pri trenutnih tarifah še zdaleč ne more doseči ravni povprečnega zaposlenega v Sloveniji.

Kot navajajo, se tarife pri omenjenem prevajalskem studiu že več kot desetletje bistveno niso spremenile, medtem ko so se življenjski stroški v zadnjem desetletju po podatkih Statističnega urada dvignili za približno tretjino, prispevki za samostojne podjetnike pa so se občutno povečali. Najpogostejša tarifa, ki znaša 1,50 evra na minuto programa, naj bi ob upoštevanju dejanskega časa, potrebnega za prevajanje zahtevnejših vsebin, prevajalcem prinašala neto urno postavko, nižjo od zajamčene minimalne postavke za študentsko delo. V sindikatu opozarjajo tudi, da so bili v zadnjih letih ukinjeni dodatki za prevajanje po zvoku, uvedeno pa je bilo obvezno kodiranje podnapisov – in sicer brez dodatnega plačila –, ki so ga prej opravljale urednice v prevajalskem studiu. Kot posebej problematično izpostavljajo nedavno uvedbo strojnega prevajanja, za urejanje katerega naj bi bilo prevajalcem ponujeno plačilo v višini polovice običajne postavke, kljub temu da po njihovih navedbah slaba kakovost strojnih prevodov dela ne pospeši.

V sindikatu zato zahtevajo zvišanje tarife na minimalno prevajalsko tarifo 6,20 evra na minuto, dodatke za dokumentarne in resničnostne oddaje, oddaje v verzih, delo brez skripte, kodiranje in čezmerno dnevno obremenitev, polno prevajalsko tarifo za popravljanje strojnih prevodov, enoten in pregleden cenik prevajalskih storitev, letno usklajevanje tarif z rastjo povprečne plače ter kolektivno pogodbo, ki bi bila za agencijo zavezujoča. Obenem so zahtevali tudi skupni sestanek s prevajalskim studiem. Dočakali so tudi že odziv: iz službe za odnose z javnostmi Pro Plus so jim le prozorno odgovorili, da Pro Plus nima pogodbenega razmerja s prevajalci, ampak s Prevajalskim studiem **Milenko Babič**, ki je odgovoren za urejanje pogodbenih razmerij s svojimi zaposlenimi in zunanjimi sodelavci (!). Iz omenjenega prevajalskega studia pa so jim odgovorili, da so tržne razmere na področju avdiovizualnega prevajanja vedno zahtevnejše. Za sklenitev kolektivne pogodbe pa naj trenutno ne bi predvidevali nadaljnjih korakov.

Če bosta podjetji še naprej zavračali pozive k dialogu, bodo v sindikatu Zasuk, kot so napovedali, prisiljeni zaostrovati kampanjo. Prejšnji teden so jo nadaljevali z organizacijo novinarske konference, na kateri so v imenu delavk in delavcev spregovorili avdiovizualna prevajalka **Jerca Kos** ter prevajalca **Urban Robič** in **Dušan Rebolj**, zaokrožil pa jo je splošni koordinator Zasuka **Miha Blažič**, ki je predstavil zahteve delavcev in orisal korake v primeru nadaljnje neodzivnosti neformalnih delodajalcev, medijske hiše Pro Plus in prevajalske agencije Babič. V sindikatu so med drugim pripravljene tudi na stavko.